

Saksframlegg

Saksbehandler: Alf Harald Holmboe
Saksnr.: 17/6

Behandles av:
Nye Asker fellesnemnda

Forslag til innbyggermedvirkning og nærdemokratiske ordninger i nye Asker

::: Sett inn innstillingen under denne linjen – denne linjen skal ikke fjernes↓

Rådmannens forslag til
v e d t a k:

1. Forslag til retningslinjer for lokalsamfunnsutvalg og mandat for oppgaveutvalg vedtas
2. Ordningene prøves ut i perioden 2020-2024
3. Det etableres følgeforskning for prøveperioden
4. Evaluering av ordningene danner sammen med følgeforskningen, grunnlag for videre utvikling av metoder for samskaping og nærdemokratiske ordninger i nye Asker.

::: Skriv inn innstillingen over denne linjen – linjen skal ikke fjernes↑

... Sett inn saksutredningen under denne linjen – denne linjen skal ikke fjernes↓

1. Sammendrag og konklusjon

Fellesnemnda behandlet 10. februar 2017 sak om prinsipper for overordnet politisk struktur (sak 07/17). Delprosjekt P1: Politisk organisering skal, i henhold til mandat, utrede og foreslå politisk organisering og struktur for nye Asker, herunder nærdemokratiske ordninger og ulike former for representativ innbyggerdeltakelse.

Denne saken omhandler nærdemokratiske ordninger i nye Asker etter forståelsen som intensjonsavtalen legger til grunn. Saken viser to mulige modeller som kan prøves ut, og avgrensar mot frivillighet for øvrig. Ulike medvirkningsformer kan støtte oppunder og utfylle formålet med nærdemokratiske ordninger. Saken redegjør for eksempler på dette, men tar ikke stilling til hvilke

medvirkningsformer som skal videreutvikles. En prosess med pilotering og utprøving av ulike former vil kunne legge grunnlag for videre arbeid med medvirkningsformer.

På bakgrunn av intensjonsavtalens overordnede målsettinger og føringer for utvikling av nærdemokratiske modeller er det utarbeidet forslag til retningslinjer for 2 modeller:

lokalsamfunnsutvalg og oppgaveutvalg.

Man må skille på deltakende demokrati og representativt demokrati. Nærdemokratiske ordninger kan ha to hovedformål:

- Styrke det lokale deltakende demokratiet. Ulike medvirkningsformer kan bidra til å sikre at innbyggere fra ulike bakgrunner og samfunnslag får likeverdige muligheter for deltakelse, og bidra til at flere deltar i prosesser som bidrar til utvikling av et lokalområde.
- Styrke det representative demokratiets virke gjennom strukturer for samhandling rundt politikktutforming som behandles og besluttes i kommunens politiske struktur.

Alle de nordiske landene har etablert ulike former for nærdemokratiske ordninger i forbindelse med kommunesammenslåinger. De fleste ordningene har omfattet utvalg som dekker et spesielt geografisk område. I Danmark har man også etablert oppgaveutvalg som tidsavgrensede utvalg for politikktutforming i samarbeid mellom politikere og innbyggere. Hensikten med alle ordningene har vært å bygge bro mellom innbyggere og lokalpolitikere, ivareta lokale interesser, utvikle sted- og stedsidentitet, bidra til politikktutforming og bryte opp gamle geografiske inndelinger.

Gjennomgangen viser at det er ulikhet i organisasjonsform, sammensetning og rammevilkår for ulike modeller i nordiske kommuner, og følgelig mange ulike erfaringer med slike ordninger. I Norge er det særlig en variant av foreningsmodellen som er prøvd ut (for eksempel i Fredrikstad kommune). Svelvik kommune har prøvd ut oppgaveutvalg som arena for samskapt politikktutforming.

Rapportene Erfaringer med nærdemokratiske ordninger i Norden og Medvirkning med virkning? (NIBR/Uni Rokkansenteret 2013) viser til noen **suksesskriterier** for innbyggermedvirkning og nærdemokratiske ordninger:

- Forankring i- og kobling til det representative demokratiet
- Prosedyrer som avklarer forventninger og roller i ulike prosesser
- Ressurser: det er viktig å ha en fasilitator med rett kompetanse
- Deltakelse må ha en effekt, og synliggjøres
- Saker som skal behandles må vurderes nøye for at de skal være relevante for innbyggerne, og at ikke lokalforaene skal risikere trøtthet og avskrekking
- Mange og åpne kanaler for kommunikasjon og medvirkning
- Identitet: viktig med lokal stedsidentitet, men den må ikke bidra til segmentering av gamle mønstre
- Gevinster ved bruk av nærdemokratiske ordninger, understøttet og supplert av andre medvirkningsformer er
- Lokalkunnskap kommer i spill og gir bedre kunnskaps- og beslutningsgrunnlag
- Folkevalgte blir bedre i stand til å representere innbyggere
- Tillitten mellom innbyggere- og til politikere og politiske prosesser styrkes

Forslag til retningslinjer for lokalsamfunnsutvalg og oppgaveutvalg angir to modeller som kan piloteres i nye Asker. Rådmannen anbefaler en forsøksperiode (2020-2024), evaluering av forsøkene og påfølgende implementering i hele nye Asker fra 2024.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

I juni 2016 vedtok kommunestyrene i Asker, Hurum og Røyken å søke om kommunesammenslåing. Asker, Røyken og Hurum kommuner skal bli til nye Asker i 2020. Et av målene med kommunereformen er å styrke lokaldemokratiet i kommunene.

Intensjonsavtalen danner grunnlaget for sammenslåing av nabokommunene Hurum, Røyken og Asker. Den angir blant annet at et levende lokaldemokrati med gode nærdemokratiske ordninger skal ha høy prioritet.

I intensjonsavtalen vedlegg A: Nærdemokratiske ordninger ligger det føringer for utviklingen av nærdemokratiske ordninger.

- I forslag til ny kommunelov § 5-5 gis kommunestyret hjemmel til å opprette utvalg med ansvar for en definert geografisk del av kommunene.
- Formålet med å etablere og videreutvikle nye nærdemokratiske ordninger er å styrke lokaldemokratiet, lokal identitet og borgernærhet mellom kommunen, politikere og innbyggere.
- Slike ordninger vil kunne bidra til å opprettholde nærheten til politiske beslutningstakere, økt deltakelse, gi bedre lokalt tilpassede politiske beslutninger samt fremme stedstilknytning og bygge oppunder lokal identitet.
- Det bør utformes et formelt styringssystem som kobler det formelle, overordnede ansvar som kommunestyret har, med nærdemokratiordningene.
- Organer som opprettes skal ha tydelig ansvar og myndighet, og ressurser til å forestå oppgavene.
- Det bør opprettes koordinatorene, eller «felleskapere» som en viktig del av nærdemokratiordningene.

4. Rådmannens vurderinger

Deltakelse er viktig for å skape inkluderende lokalsamfunn og styrke stedsidentitet og tilhørighet. Strukturer for lokal medvirkning og deltakelse (deltakende demokrati) kan derfor bidra til å styrke både enkeltmennesker, grupper og lokalsamfunn.

Deltakelse er et premiss for demokratiet. Å styrke lokal deltakelse kan derfor bidra til å styrke et samfunns demokrati.

I det representative demokratiet er folkevalgte beslutningstakere i politikktutforming og samfunnsutvikling. Folkevalgte er også ombudspersoner for befolkningen. God kjennskap til innbyggernes interesser og lokale forhold vil kunne styrke beslutningsgrunnlag i politiske saker og ombudsrollens funksjon.

Innenfor rammen av det representative demokratiet kan man legge initiativ- og uttalerett og/ eller myndighet i saker som angår lokalsamfunnene lokalt for å bidra til en innbyggernær stedsutvikling innenfor overordnede planer, og slik også legge til rette for lokalt engasjement og økt deltakelse i arbeid med sosial samhörighet og utvikling av lokalsamfunnene.

Rådmannen foreslår å prøve ut og videreutvikle to ordninger.

Lokalsamfunnsutvalg er lokale, geografisk avgrensede strukturer for samhandling og utvikling av stedsidentitet. En foreløpig inndeling av nye Asker i kommunedeler angir 5 områder. Det er foreløpig foreslått innbyggertorg i 7 tettsteder. Innbyggertorgenes rolle og funksjon er under utredning.

Rådmannen foreslår i forsøksperioden å opprette lokalsamfunnsutvalg som knyttes til innbyggertorgene ved Asker, Slemmestad og Sætre.

Det etableres en funksjon som «Felleskaper» som fasiliterer lokalsamfunnsutvalgets arbeid. Lokalsamfunnsutvalgene disponerer lokaler ved innbyggertorget til sin virksomhet.

Lokalsamfunnsutvalgene har ikke folkevalgte medlemmer, og er ikke slik en del av det representative demokratiet, men kan bidra til forbedrede beslutningsgrunnlag og dagsordensetting i det representative demokratiet gjennom faste strukturer som kobler lokalsamfunnsutvalgene til det representative demokratiet. Rådmannen foreslår i retningslinjer for lokalsamfunnsutvalg strukturer som sikrer sammenheng til det representative demokratiet, og en avklart forståelse av rollene til politikere, innbyggere, lag og foreninger og kommunens administrasjon.

Gjennom å bevilge midler og sikre fasilitering av utvalgenes arbeid vil kommunen legge til rette for økt utviklingskraft i lokalsamfunnene i saker som angår lokalsamfunnene.

Lokalsamfunnsutvalgene kan være en høringspartner, en dialogpartner som bidrar til å sette den politiske dagsorden og en definert lokal aktør i utvikling av bærekraftige lokalsamfunn. FNs bærekraftsmål nr. 17 er partnerskap. Lokalsamfunnsutvalgene vil kunne bidra til ordnede former for partnerskap.

Rådmannen foreslår at forsøket avgrenses til vist antall områder/tettsteder og iverksettes gjennom å utarbeide stedsanalyser som grunnlag for videre arbeid. Stedsanalysene utarbeides i samarbeid mellom kommunen og lokalbefolkningen. Dette vil kunne mobilisere til deltakelse og danne grunnlag for rekruttering til videre arbeid med etablering av utvalgene. Stedsanalysene gjennomføres hvert 4. år og gir innspill til kommuneplanarbeidet, samt danner grunnlag for arbeids-/årsplaner for lokalsamfunnsutvalgene og innbyggertorgene.

Oppgaveutvalg er ikke en nærdemokratisk ordning, men en ordning for å samskape politikktutforming på nye måter. Forslag til mandat for oppgaveutvalg viser hvordan et utviklingsoppdrag kan gis fra det representative demokratiet til et utvalg, mens beslutningsmyndigheten fortsatt ligger i det representative demokratiet.

En videreutvikling av samskaping som skal styrke medborgerskap og samfunnsdeltakelse innebærer å utvikle flere metoder og arenaer der ulike aktører kan jobbe sammen på nye måter for å møte velferdssamfunnet utfordringer. Begge de foreslåtte ordningene vil kunne bidra til en slik utvikling.

Rådmannen foreslår å prøve ut ordning med oppgaveutvalg knyttet til utarbeidelse av kommuneplan for nye Asker. Fellesnemda legger frem forslag til 1-2 tema for oppgaveutvalg (for det nye kommunestyret).

Pilotering, evaluering og videreutvikling

Rådmannen anbefaler en forsøksperiode der ordningene prøves ut og videreutvikles i samarbeid mellom politikere, administrasjon og sivilsamfunnet. Forsøkene evalueres både av deltakere og gjennom følgeforskning. Evalueringen danner grunnlag for videre utvikling av metoder for samskaping og nærdemokratiske ordninger i nye Asker.

Lars Bjerke
rådmann

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. **Forslag til retningslinjer for lokalsamfunnsutvalg i nye Asker.**
2. **Forslag til mandat for oppgaveutvalg i nye Asker.**

... Sett inn saksutredningen over denne linjen – denne linjen skal ikke fjernes↑